

Op zoek naar het allerhoogste

Volkskrant, 23 April 2007

Muziek - Zaterdagmatinee

AMSTERDAM 'Kom Schepper, Geest, daal tot ons neer', smeekt de hymne *Veni, Creator Spiritus*. Even lijkt het erop dat de bede wordt verhoord, want in de beginmaten van *Freude* – een nieuw werk van Karlheinz Stockhausen op de aloude hymnetekst – raast onweer door de speakers van het Concertgebouw in Amsterdam. De 78-jarige componist, halverwege de Grote Zaal gezeten achter het mengpaneel, legt de uitvoering een paar minuten stil.

Flauw natuurlijk om zo'n technisch mankement toe te schrijven aan interventie van de Allerhoogste. Van de andere kant schuren de drie componisten van deze ZaterdagMatinee zich nadrukkelijk tegen het hogere aan. Anton Bruckner was devoot katholiek. Sociale rechtvaardigheid kenmerkt het katholicisme van de Schot James MacMillan. En Karlheinz Stockhausen, de kosmisch georiënteerde ex-katholiek, paart geloof in reïncarnatie aan een zintuig voor interstellare muzikale vibraties.

De Duitse componist is bovendien in z'n sas met de harpistes Marianne Smit en Esther Kooi. Ook al zitten deze Zaanse meiden nog op het conservatorium, vorig jaar gaven ze in de Dom van Milaan de wereldpremière van *Freude*. Dit stuk vormt het 'tweede uur' uit de 24-uurscyclus *Klang*, waaraan Stockhausen na het voltooien van zijn zevendaagse operaproject *Licht* in 2004 is begonnen.

Dat hij de harpisten op het spoor kwam, is geen toeval. Een van hen zegt tante tegen Kathinka Pasveer, de fluitiste die in Stockhausens muzikale universum al decennia schittert.

Het moet gezegd: de als priesteressen in het wit gehulde Smit en Kooi tokkelen en zingen begenadigd. Aan hen ligt het niet dat veertig minuten *Freude* er ongeveer dertig teveel zijn. Alle spirituele dynamiek ten spijt blijven de noten hangen in statische aanbidding. De zang, meisjesachtig blanco, neigt naar quasimiddeleeuwse mystiek. Arpeggiowolken halen fladderende sprookjesfeeën voor de geest, die worden belaagd door vaak lang nassisende s-en uit de hymnetekst.

[...]

Door Guido van Oorschot